

ELEKTRONINIO
DOKUMENTO NUGRAŠAS

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2024 m. birželio 21 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus, Audriaus Bakavecko ir Skirgailės Žalimienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), rašytinio proceso tvarka sprendama pareiškėjų Gedimino Ustinavičiaus ir Zigmo Vaišvilos skundo atsakovui Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai dėl sprendimų panaikinimo, priėmimo klausimą,

n u s t a t ė:

Pareiškėjai Gediminas Ustinavičius ir Zigmą Vaišvila (toliau abu kartu – ir pareiškėjai) 2024 m. birželio 19 d. su skundu kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą ir prašė: 1) pripažinti negaliojančiais nuo priėmimo momento Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – ir atsakovas, VRK) 2024 m. birželio 16 d. protokolinius sprendimus dėl Zigmo Vaišvilos 2024 m. birželio 13 d. skundo ir 2024 m. birželio 13 d., 2024 m. birželio 14 d. ir 2024 m. birželio 15 d. prašymų (toliau – ir 2024 m. birželio 16 d. protokolinis sprendimas), VRK 2024 m. birželio 16 d. sprendimą Nr. Sp-146 „Dėl 2024 m. birželio 9 d. rinkimų į Europos Parlamentą galutinių rezultatų nustatymo ir paskelbimo“ (toliau – ir Sprendimas); 2) nutraukti atsakovo neveikimą neatsakant į Zigmo Vaišvilos 2024 m. birželio 10 d. prašymą Vilniaus miesto rinkimų apygardos Nr. 57 apylinkių komisijoms Nr. 59, Nr. 101, Nr. 102, Nr. 104, Nr. 105, Nr. 107, Nr. 109, Nr. 111, Nr. 112 (toliau – ir 2024 m. birželio 10 d. prašymas) ir įpareigoti atsakyti į šį prašymą.

Pareiškėjai skunde teigia, jog jie yra rinkimų į Europos Parlamentą stebėtojai ir prašo panaikinti skundžiamus VRK sprendimus (2024 m. birželio 16 d. posėdžio protokolas dėl Z. Vaišvilos skundo ir prašymų ir Sprendimą, kuriuo nuspręsta patvirtinti 2024 m. Europos Parlamento rinkimų galutinius rezultatus), ir nutraukti neveikimą dėl šiurkščių ir sisteminių Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso reikalavimų pažeidimų, organizuojant ir vykdant 2024 m. Europos Parlamento rinkimus, nes yra Rinkimų kodekso 181 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose ir 2 dalyje nustatyti pagrindai pripažinti atsakovo sprendimus negaliojančiais, nutraukti jo neteisėtą neveikimą.

Pareiškėjai skunde nurodo, kad Z. Vaišvilos 2024 m. birželio 13 d. skundas ir 2024 m. birželio 13 d., 2024 m. birželio 14 d. ir 2024 m. birželio 15 d. prašymai (toliau visi kartu – ir Skundai) yra dėl rinkimų biuletenių ir rinkimų rezultatų, nes atsakovas pareiškėjams ir kitiems rinkimų stebėtojams ne tik nepagrįstai trukdė gauti informaciją apie rinkimų biuletenius, jų perdavimą rinkimų apylinkėms, bet ir pažeidė Rinkimų kodekso 141 straipsnio 1 dalies reikalavimus dėl balsavimo patalpų paruošimo ir atidarymo rinkėjams rinkimų dieną, rinkimų biuletenių (ne)anuliavimo pagal Rinkimų kodekso reikalavimus, taip pat balsų skaičiavimo protokolų gavimo, netinkamą atsakovo atstovų elgesį su rinkimų biuleteniais, ypač Užsienio rinkimų apygardoje Nr. 61. Pareiškėjai skunde nurodo, jog jų reikalavimų tenkinimo atveju keistųsi galutiniai rinkimų į Europos Parlamentą rezultatai.

Pareiškėjai skunde teigia, jog atsakovas 2024 m. birželio 16 d. protokoliniu sprendimu nepagrįstai atmetė Z. Vaišvilos 2024 m. birželio 13 d. skundą dėl 2024 m. birželio 11 d. Vilniaus

miesto rinkimų apygardos Nr. 57 komisijos protokolinio sprendimo, be jokio teisinio pagrindo nurodydamas, jog apylinkės komisijos pirmininkas sprendžia, kiek biuletenių antspauduoti. 2024 m. birželio 9 d. rinkimai apylinkėse, kuriose balsavimo dieną buvo neantspauduotų biuletenių, negalėjo vykti, nes nebuvo įvykdytos Rinkimų kodekso 141 straipsnio 1 dalyje nustatytos privalomosios sąlygos. 2024 m. birželio 16 d. protokolinis sprendimas dėl Z. Vaišvilos 2024 m. birželio 13 d. ir 2024 m. birželio 14 d. prašymų naikintinas, nes Užsienio apygardos Nr. 61 Ambasados Jungtinėje Karalystėje rinkimų apylinkėje Nr. 55 (Londonė) buvo 15 400 vnt. neantspauduotų rinkimų biuletenių, 2024 m. birželio 9 d. atidarant balsavimo patalpas nebuvo 3/5 komisijos narių (Rinkimų kodekso 141 str. 2 d. pažeidimas), balsadėžė nebuvo tuščia, neįmanoma identifikuoti, kurie balsavimo biuletiniai balsadėžėje atsidūrė teisėtai, o kurie – neteisėtai; 2024 m. birželio 9 d. atidarant balsavimo patalpas Užsienio apygardos Nr. 61 Ambasados Vokietijos Federacinėje Respublikoje apylinkėje Nr. 64 buvo tik komisijos pirmininkas, todėl rinkimai vykti negalėjo. Užsienio apygardoje Nr. 61 Europos Parlamento rinkimų biuleteniais balsavimas vokais vyko drauge su 2024 m. gegužės 26 d. Respublikos Prezidento rinkimų II turo biuleteniais, t. y. tada, kai balsavimas rinkimuose į Europos Parlamentą dar nebuvo prasidėjęs. Nepagrįstas atsakovo 2024 m. birželio 16 d. protokolinis sprendimas dėl Z. Vaišvilos 2024 m. birželio 15 d. prašymo, nes bendras Užsienio apygardos Nr. 61 ir Vilniaus miesto apygardos Nr. 57 rinkėjų balsų skaičiavimo protokolai negalėjo būti surašomas, o stebėtojas Z. Vaišvila turi teisę ginčyti bendro rinkėjų balsų surašymo protokolą, nes buvo įsiregistravęs stebėtoju Vilniaus miesto apygardos Nr. 57 komisijoje bei 10 šios apygardos apylinkių komisijų.

Pareiškėjai skunde nurodo, kad VRK 2024 m. birželio 16 d. Sprendimas priimtas neišnagrinėjus Z. Vaišvilos 2024 m. birželio 10 d. prašymo, kuriuo buvo pranešta, jog vykstant balsavimui 2024 m. birželio 10 d. prašyme nurodytose apylinkių komisijose buvo dideli kiekiai neantspauduotų ir rinkimų apylinkių komisijų nariams komisijos pirmininkų neperduotų rinkimų biuletenių.

Teisėjų kolegija pažymi, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 5 str. 1 d.), tačiau teisė kreiptis į teismą gali būti įgyvendinama tik įstatymų nustatyta tvarka, t. y. laikantis tik įstatymuose (šiuo konkrečiu atveju – Rinkimų kodekso, ABTĮ) nurodytų kreipimosi į teismą sąlygų.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjai su skundu kreipėsi į Lietuvos vyriausiąją administracinį teismą, pareikšdami tris materialiuosius skundo reikalavimus, kuriais prašoma panaikinti VRK 2024 m. birželio 16 d. protokolinį sprendimą, VRK 2024 m. birželio 16 d. Sprendimą bei nutraukti atsakovo neveikimą, neatsakant į Zigmo Vaišvilos 2024 m. birželio 10 d. prašymą, ir įpareigoti atsakyti į šį prašymą.

Nustatyta, jog VRK 2024 m. birželio 16 d. posėdžio metu, be kita ko, svarstė sprendimo „Dėl 2024 m. birželio 9 d. rinkimų į Europos Parlamentą galutinių rezultatų nustatymo ir paskelbimo“ projektą ir 2024 m. birželio 16 d. posėdžio protokolu Nr. P-33 nutarė priimti sprendimą „Dėl 2024 m. birželio 9 d. rinkimų į Europos Parlamentą galutinių rezultatų nustatymo ir paskelbimo“, 2024 m. birželio 16 d. protokoliniu sprendimu atmetė pareiškėjo Skundus. VRK 2024 m. birželio 16 d. Sprendimu buvo patvirtintas 2024 m. birželio 9 d. rinkimų į Europos Parlamentą balsų skaičiavimo ir rezultatų nustatymo protokolai (Sprendimo 1 p.), nustatytos galutinės kandidatų į Europos Parlamento narius eilės kandidatų sąrašuose pagal kiekvieno kandidato rinkimų reitingą (Sprendimo 2 p.), nustatyti Lietuvos Respublikoje išrinkti Europos Parlamento nariai (Sprendimo 3 p.), nuspręsta įteikti Europos Parlamento nario pažymėjimus išrinktiems Europos Parlamento nariams 2024 m. birželio 21 d. 10 val. (Sprendimo 4 p.).

Rinkimų kodekso 189 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose ar rinkimuose į Europos Parlamentą Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimai dėl balsų skaičiavimo rezultatų, balsų skaičiavimo protokolo surašymo ar rezultatų nustatymo per 5 dienas nuo sprendimo įsigaliojimo dienos arba šios komisijos neveikimas per 5 dienas nuo tos dienos, kai šiame kodekse nustatytais terminais sprendimas turėjo būti priimtas, gali būti skundžiami Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Pareiškėjų skundo reikalavimas – panaikinti VRK 2024 m. birželio 16 d. protokolinių sprendimų ta apimtimi, kuria buvo atmesti / netenkinti Zigmo Vaišvilos 2024 m. birželio 13 d. skundas ir 2024 m. birželio 13 d., 2024 m. birželio 14 d. ir 2024 m. birželio 15 d. prašymai – iš esmės atitinka ABTĮ 24 ir 25 straipsniuose nustatytus reikalavimus, todėl yra priimamas nagrinėti Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme. Kadangi pareiškėjai skunde nurodė skundžiantys Sprendimą, kuriuo nuspręsta patvirtinti 2024 m. Europos Parlamento rinkimų galutinius rezultatus, ABTĮ 24 ir 25 straipsniuose nustatytus reikalavimus atitinkančiu pripažintinas ir todėl priimamas nagrinėti Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme pareiškėjų skundo reikalavimas panaikinti Sprendimo 1 punktą, kuria buvo patvirtintas 2024 m. birželio 9 d. rinkimų į Europos Parlamentą balsų skaičiavimo ir rezultatų nustatymo protokolas.

Trečiuoju skundo reikalavimu pareiškėjai prašo nutraukti atsakovo neveikimą, neatsakant į Zigmo Vaišvilos 2024 m. birželio 10 d. prašymą, ir įpareigoti atsakyti į šį prašymą.

Pagal ABTĮ 3 straipsnio 1 dalį administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus.

ABTĮ 33 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyta, kad administracinio teismo pirmininkas ar teisėjas motyvuota nutartimi atsisako priimti skundą (prašymą, pareiškimą), jeigu skundas (prašymas, pareiškimas) nenagrinėtinas teismų šio įstatymo nustatyta tvarka.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad savarankiškas reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus paprastai reiškiamas tada, kai atitinkama institucija neatlieka tam tikrų veiksmų pagal savo kompetenciją, vilkina ar atsisako juos atlikti (žr., pvz., 2018 m. gruodžio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-849-968/2018; kt.). Prašant įpareigoti viešojo administravimo subjektą atlikti tam tikrus veiksmus, turi būti pateikiamas pagrindas, remiantis kuriuo reikalaujama atlikti atitinkamus veiksmus, įrodymai, pagrindžiantys aplinkybes, kad atitinkami veiksmai nebuvo atlikti ar juos atsisakyta atlikti (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. rugpjūčio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-545-629/2018; kt.) (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2024 m. kovo 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eR-13-1188/2024).

Iš kartu su skundu pateiktų dokumentų, nustatyta, kad pareiškėjas Z. Vaišvila 2024 m. birželio 10 d. prašymu kreipėsi į Europos Parlamento rinkimų Vilniaus miesto savivaldybės apygardos Nr. 57 rinkimų apylinkių Nr. 59, 101, 102, 104, 105, 107, 109, 111, 112 komisijų pirmininkus ir vadovaudamasis Rinkimų kodekso 92 straipsnio 8 dalies 4 punktu, apygardos rinkimų komisijų prašė skubiai pateikti 2024 m. birželio 9 d. rinkimų į Europos Parlamentą dokumentus ar kitus įrodymus, patvirtinančius, kad 2024 m. birželio 9 d. rinkimų apylinkėse nepanaudoti rinkimų biuleteniai buvo anuliuoti ir duomenys apie tai įrašyti į rinkėjų balsų skaičiavimo protokolus, apygardų ir apylinkių komisijų Rinkėjų balsų skaičiavimo protokolų abi dalis su priedais. Tačiau byloje nėra duomenų, jog pareiškėjas Z. Vaišvila su 2024 m. birželio 10 d. prašymu kreipėsi į VRK.

Taigi pareiškėjų skundo reikalavimas – nutraukti atsakovo neveikimą, neatsakant į Zigmo Vaišvilos 2024 m. birželio 10 d. prašymą, ir įpareigoti atsakyti į šį prašymą – neatitinka ABTĮ 24 straipsnio nuostatų, pagal kurias skundo reikalavimas turi būti toks, kuriuo remiantis priimtas teismo sprendimas sukeltų teisinę pasekmę kitai bylos šaliai, kad nekiltų abejonių dėl galimybės jį įvykdyti, t. y. pašalinti padarytą teisės ar įstatymų saugomų interesų pažeidimą, įpareigoti atsakovą įvykdyti konkrečius veiksmus ir pan. Kaip jau buvo minėta, pareiškėjai nepateikė duomenų, kad VRK neatliko (atsisakė atlikti) pareiškėjo Z. Vaišvilos 2024 m. birželio 10 d. prašymu prašomus įpareigoti atlikti veiksmus, todėl ir reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus negali būti priimtas nagrinėti ABTĮ nustatyta tvarka.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 1 punktu, 67 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 124 ir 125 straipsniais, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Priimti pareiškėjų Gedimino Ustinavičiaus ir Zigmo Vaišvilos skundo dalį, kuria prašoma panaikinti atsakovo Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2024 m. birželio 16 d. protokolinius sprendimus dėl Zigmo Vaišvilos 2024 m. birželio 13 d. skundo ir 2024 m. birželio 13 d., 2024 m. birželio 14 d. ir 2024 m. birželio 15 d. prašymų ir Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2024 m. birželio 16 d. sprendimo Nr. Sp-146 „Dėl 2024 m. birželio 9 d. rinkimų į Europos Parlamentą galutinių rezultatų nustatymo ir paskelbimo“ 1 punktą.

Pareiškėjų Gedimino Ustinavičiaus ir Zigmo Vaišvilos skundo dalį dėl įpareigojimo atlikti veiksmus atsisakyti priimti.

Išsiųsti atsakovui Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai pareiškėjų Gedimino Ustinavičiaus ir Zigmo Vaišvilos skundo ir šios nutarties nuorašus.

Įpareigoti atsakovą Lietuvos Respublikos vyriausiąją rinkimų komisiją iki 2024 m. birželio 25 d. 11 val. pateikti atsiliepimą į pareiškėjų Gedimino Ustinavičiaus ir Zigmo Vaišvilos skundą bei visus turimus su pareiškėjų Gedimino Ustinavičiaus ir Zigmo Vaišvilos skundu susijusius dokumentus.

Bylą skirti nagrinėti viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka 2024 m. birželio 25 d. 14 val. ir informuoti proceso šalis apie teismo posėdžio datą, laiką ir vietą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Audrius Bakaveckas

Skirgailė Žalimienė

NUORAŠAS TIKRAS
Vyriausioji specialistė

.....
Simona Mockutė

2024-06-21